

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

„JUTRA“

Po ameriškem priznanju sovjetske Rusije

POSLEDICE PRIZNANJA V SVETOVNI POLITIKI.

Pretekli teden so se s popolnim uspehom zaključila v Washingtonu pogajanja med Združenimi državami Severne Amerike in sovjetsko Rusijo, katera sta vodila ameriški predsednik Roosevelt in ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov. Dosežen je bil sporazum o vseh spornih vprašanjih med obema velesilama, in Washington je naposled po 16 letih priznal sovjetski režim tudi de iure. Ta dogodek je že na prvi pogled velikega pomena, vse dalekosežne posledice, ki bodo nedvomno sledile, se pa bodo dale pregledati komaj v bližnji bodočnosti. Svetovni tisk, ki komentira washingtonski sporazum zelo obsežno, priznava to soglasno, da se glede konkretnih zadev pomena precej razhaja. Pomisliti moramo namreč, da sta se tu sporazumeli glede složnega sodelovanja dve največji velesili sveta, ki sta si edini ravni druga drugi in da je stopila s tem sovjetska Rusija še bolj v svetovno politiko, kakor je že bila po raznih drugih pogodbah zadnjega časa.

Najbolj viden je pomen tega sporazuma glede Daljnega Vzhoda, kjer imata obe velesili enake interese in skupnega sovražnika Japonsko. Japonci vse do zadnjega trenutka niso hoteli verjeti, da bo zблиžanje med Moskvo in Washingtonom dejansko mogoče. Sedaj se tolažijo z zmanjševanjem pomena, toda vse kaže, da si bodo zelo dobro premislili preden bi se hoteli spustiti v odkrit boj z Rusijo in Ameriko, ki bi pomenil lahko harakiri. Znano je, da ima sovjetska Rusija trenutno največjo in najbolj izvežbano kopno vojsko na svetu, pa tudi v zraku se ne da primerjati z nobeno drugo velesilo. Nasprotno pa razpolagajo Združene države Severne Amerike z najmočnejšo vojno mornarico. Sporazum med Rusijo in Ameriko povzroči tako prav lahko ohranitev miru na severovzhodu Azije, ali pa v primeru vojne dokončni poraz Japonske in njenih imperialističnih stremeljenj.

Velikega pomena je pa nadalje tudi v gospodarstvu. Sovjetska Rusija bo bogatila ameriško industrijo z nakupovanjem njenih izdelkov, zlasti strojev, ki jih potrebuje za svojo naglo in smoterno industrializacijo; na drugi strani bo pa tudi Amerika našla v Rusiji mnogo blaga, ki ga bo lahko ceneno nakupila. Korist bosta imeli od tega obe, zlasti pa njuni trgovini in industriji. To poslova-

nje seveda ne bo ostalo omejeno samo na obe državi; posledice bodo čutili tudi drugi, v prvi vrsti Japonci, ki se bodo znašli s svojo trgovinsko ekspanzijo v neprijetnem precepu. Kakšen bo upliv na Evropo, se pa še ne dá do dna presoditi. Prav tako se ne dá še presoditi upliv na svetovno politiko kot tak. Dočim upajo n. pr. v Parizu, da se jim bo sedaj posrečilo pripraviti sovjetsko Rusijo do aktivnega sodelovanja pri vseh mednarodnih problemih in celo do vstopa v močno oslabiljeno Društvo narodov, kjer naj bi zamašila vrzel, ki je nastala z izstopom Japonske in Nemčije, menijo v Rimu čisto nasprotno, da bo Društvo narodov po sporazumu Rusije in Amerike, ki nista članici te ženevske ustanove, postalo še bolj nepomembno in se bo zato moralo sesuti v nič. Eno kakor drugo pa seveda ni odvisno ne od Pariza ne od Rima, še manj seveda od Društva narodov samega, temveč samo od namenov Moskve. Razni znaki kažejo, da išče boljševizem novih smeri, kakšnih, pa še nihče ne ve.

Po priznanju sovjetske Rusije po Združenih državah Severne Amerike pa nastaja tudi še vprašanje: kako dolgo se bodo mogle sedaj upirati priznanju tiste države, ki je še niso priznale? Velesile so jo priznale že vse brez izjeme in so ž njo v normalnih diplomatskih in trgovinskih odnosih; prav tako so jo priznale srednje države, kakor n. pr. Poljska, Španija, Mehika, Brazilija, Argentina, Sijam itd., ter mnoge male. Celo Českoslovaška, ki listine o priznanju de iure še ni podpisala ima v Moskvi svojega zasebnega diplomatskega zastopnika, ki se bavi zlasti s trgovskimi zadevami. Med državami, ki nimajo s sovjetsko Rusijo prav nobenih stikov, je na prvem mestu naša Jugoslavija.

O priznanju tudi s strani nas in Rumunov se je že večkrat razpravljalo na konferencah male antante, definitivnega zaključka pa vendar še ni. Morda bi sedaj kazalo znova načeti to vprašanje, saj bi se dale potem nedvomno doseči vsaj neke koristi za našo zunanjo trgovino. Strah pred boljševiško propagando ni taka ovira, kajti ta propaganda je navadno manjša prav v tistih državah, ki so Rusijo priznale, kakor v tistih, ki jo niso. Ob rednih diplomatskih stikih se pa da tudi lažje kontrolirati kakor sicer.

Italijanska ofenziva proti Društvu narodov

ITALIJANSKI TISK NAPADA ŽENE VSKO POLITIKO. BOJ PROTI SO-
ODLOČANJU MALIH DRŽAV V EVROPSKI POLITIKI.

RIM, 21. novembra. Ves italijanski tisk napada najsrdliteje Društvo narodov in ženevsko razorožitveno politiko, kar dokazuje povsem jasno, da so ti napadi inspirirani od vlade. Nekateri listi gredo tako daleč, da trdijo, da obstoja veljava Društva narodov samo v paraličnih glavah nekaterih politikov demokratičnih držav. Vsa bodoča politika v Evropi se mora voditi brez Ženeve. Vzrok evropske krize je, pišejo italijanski listi, to, da sodelovalo tudi srednje in male države. Možnost ozdravljenja nudi samo pakt štiri. »Tribuna« pravi, da je nadaljnja usoda Evrope in njeno pomirjenje odvisno samo od tega, če se bo dala njena politika odvrniti od ženevske komedije. »Il Giornale d'Italia« se na čudi, zakaj se Francija tako krčevito oklepa Društva narodov, od katerega

nima nobene koristi. Za izstop Nemčije je odgovoren angleški zunanji minister sir Simon, zato je sedaj njegova dolžnost, da popravi svojo napako. Če zapusti Društvo narodov še Italija, bo to pomenilo smrt tega nespособnega demokratičnega parlamenta razprtih narodov.

Skrivnost pranja:

ALBUS terpentinovo milo

Pred koncem republike v Španiji

POTEK NEDELJSKIH PARLAMENTARNIH VOLITEV. PORAZ SOCIALISTOV
IN VSEH LEVIČARJEV. OBSEDNO STANJE. NOVO VLADO BO NAJBREŽE
SESTAVIL VODITELJ KATOLIŠKE AKCIJE. REPUBLIKA ALI MONARHIJA?

MADRID, 21. novembra. Kakor se je pričakovalo, so pri nedeljskih volitvah močno napredovali desničarji in zlasti monarhisti, dočim so socialisti in Azanovi republikanci občutno nazadovali. Mimo desničarjev so nekoliko porastli samo komunisti, a izvoljen je prvič tudi voditelj španskih fašistov. Volitve so bile zelo burne. Bilo je več krvavih spopadov z ranjenimi in celo mrtvimi. Ponekod so levičarji napadali zlasti ženske, od teh posebno redovnice, ki so šle vse volit monarhiste. Da se je položaj tako močno premaknil na desno, so sploh krive ženske, ki so tokrat prvič volile v parlament. V Sevilli so izvedli komunisti prevrat in se polastili vse oblasti, bili pa so kmalu premagani in pregnani. Na nekaterih voliščih so levičarji razbili volilne žare. Definitivni izid volitev še ni uradno objavljen. Vlada zbuja neupravičeno in kakor vse kaže, se boji nasilnega prevrata monarhistov. Zato je od-

redila najstrožjo pripravljenost svojih zaščitnih čet in poostрила obsedno stanje. Položaj je zelo resen. Po izjavi ministra Guera del Rio upa vlada še vedno, da se ji bo posrečilo spraviti tudi v novem parlamentu potrebno večino.

MADRID, 21. novembra. Položaj vlade je zelo težaven. Kljub poostrenemu obsednemu stanju se pripravljajo po vsej državi desničarski napadi na socialiste. V primeru padca sedanje Barriosove vlade, bo sestavil novo najbrežje voditelj katoliške akcije Gil Robles, ki je že izjavil, da se desničarske stranke dobro zavedajo odgovornosti, ki jim jo je naložila zmaga pri volitvah. Notranjepolitična odločitev sili k rešitvi temeljnih vprašanj države. Španija stoji pred vprašanjem, ali naj ostane republika ali postane zopet monarhija. Možnost obnove monarhije se po porazu socialistov in republikancev vedno bolj veča. Nemir narasča.

Nova odgoditev razorožitvene konference

MED DELEGATI NI SPORAZUMA. FRANCIJA PROTI VSAKI POPU-
STITVI. MOŽNOST KRIZE ANGLEŠKE VLADE.

PARIZ, 21. novembra. Po informacijah tukajšnjih listov in političnih krogov, ni bila storjena o usodi konference za razorožitev še nobena odločitev. Paul-Boncour in ameriški poslanik Wilson sta bila za to, da bi se konference nadaljevala, dočim je italijanski delegat izjavil, da nima smisla pogajati se brez Nemčije. Sir Simon je izrazil željo, naj bi se vsaj deloma ugodilo nemškimi zahtevam. Koncem vseh koncev so prišli diplomati do prepričanja, da bi utegnili iz tega nastati katastrofa in da se to vsaj zaenkrat prepreči, bo konference verjetno odgodena za dva meseca.

LONDON, 21. novembra. Vlada je imela včeraj popoldne svojo sejo, na kateri je razpravljala o problemu razorožitve in o uspehih dosedanje konfe-

rence v Ženevi. Včerajšnji tisk smatra, da ni nobenih izgledov za zboljšanje stanja, ker je Francija odločno proti temu, da bi Anglija sistrirala Simonovo izjavo, ki je dala povod, da je Nemčija zapustila konferenco o razorožitvi. Ne samo Anglija, tudi Italija in Amerika sta hoteli, da bi se pogajanja o razorožitvi nadaljevala na podlagi prvotnega Macdonaldovega načrta, toda Francija noče o tem ničesar slišati in je popolnoma na stališču prvotne Simonove izjave. Kakor poroča dopisnik »Daily Telegrapha« in »Morning Post«, ne bodo neuspehi v Ženevi ostali brez posledic tudi v vladi. Ni samo govora o odstopu sira Simona, marveč je mogoča celo kriza vse Macdonaldove vlade.

Francoski pogoji za pogajanja

PARIZ, 21. novembra. Včerajšnji »Temps« poroča, da pripravlja Paul-Boncour nov predlog o razorožitvi, v katerem so najvažnejše točke poskusna doba in kontrola. Paul-Boncour stoji na stališču, da morajo Anglija, Amerika in Italija brezpogojno načelno sprejeti njegov predlog, še preden se Francija odloči, da bo sodelovala na konferenci štirih velesil v Rimu ali San Remu, kakor to želi Mussolini, odnosno v Londonu, kakor to želi Macdonald.

Rusi o ameriškem priznanju

PARIZ, 21. novembra. Po poročilih iz Moskve je predvčerajšnji moskovski tisk objavil samo brzojavke, ki sta jih

medsebojno izmenjala predsednik Združenih držav Roosevelt in sovjetski zunanji minister Litvinov. Včerajšnji moskovski listi pa komentirajo in naglašajo velik diplomatski uspeh Litvinove mislije v Združenih državah. Tudi ne prikrivajo velikega zadovoljstva nad priznanjem sovjetske Rusije s strani Združenih držav in naglašajo, da je to priznanje najboljša garancija za mir in red na Daljnem Vzhodu.

PAS NEDOLŽNOSTI.

BUDIMPEŠTA, 21. nov. Kakor poroča »Regeli Ujsag« so sprejeli madžarski fašisti (Ebredök magyarok) nov program, ki obsega 40 točk in zahteva ustanovitev fašistične vladavine na stari novski podlagi. Vzor jim je država Arpadov. Famosni člen 16 zahteva zopetno uvedbo pasu nedolžnosti. Vsi ko dekleta mora nositi tak pas od 12 let dalje. Ključ ima oče ali varuh, ki ga izroči možu na dan poroke. V členu 2 se zahteva, da mora imeti vsak za konski par najmanj pet otrok.

VOLITVE V RUMUNIJI.

BUKAREŠTA, 21. novembra. »Službeni list« objavlja razglas, po katerem je razpuščen parlament in so razpisane volitve za 20. decembra. Volitve v senat bodo 28. decembra.

Dnevne vesti

Zračni napad na Maribor

Navodila za zadržanje civilnega prebivalstva pri napadu iz zraka z ozirom na dne 22. novembra med 13. in 16. uro predvideno vajo zračnega napada na Maribor.

Pridobljene izkušnje iz svetovne vojne se bodo nedvomno izkoriščale v bodoči vojni v mnogo širšem obsegu, ker so se med svetovno vojno pojavila nova borbeni sredstva, ki se stalno izpopolnjujejo. Zlasti vidno napredujejo aviacija in bojni strupi, katerih delovanje bo v nekotni meri naperjeno na zaledje, in sicer s tem, da z ubijanjem, rušenjem in požiganjem povzročijo paniko ter zmanjšajo vojno produkcijo v industrijskih centrih.

Jasno je torej, da bi nastale nepotrebne žrtve na ljudeh in materialu, če bi prebivalstvo dočakalo bodočo vojno neobveščeno in neizveščano glede svojega zadržanja povodom sovražnih napadov iz zraka; iz tega izhaja brezpogojna potreba, da se mora tudi celokupno prebivalstvo, a predvsem ono v mestih, vežbati v obrambi proti zračnim napadom.

Za sredo, dne 22. novembra t. l. je predvidena med 13. in 16. uro vaja zračnega napada na Maribor z namenom, da bi prebivalstvo in organizirani oddelki podpisanega odbora in Rdečega križa, ki bodo sodelovali v obrambi pred napadi iz zraka kakor tudi oblasti vedela, kako se jim je ravhati pri tej vaji. V ta namen se izda sledeče navodilo:

Posebna letalska eskadrila »napade« Maribor. Znak »uzbune« (pripravljenosti) in javljanje nevarnosti oznanijo sirene tovarn in enakomerno pritrkavanje zvonov vseh mariborskih cerkva. Osebe, ki so v času alarma na ulici, se podvzajo v stanovanje, delavnico ali v ured; če jim je pa to predalet, poiščejo najbližje zavetišče v važnejših ulicah in

križiščih tako, da ostanejo vse ulice in trgi prazni.

Verjetno je, da bodo v nekaterih mestnih okrajih izbruhnili nalašč za to vajo markirani »požari« in je v tem primeru naloga onih, ki opazijo te požare, da takoj telefonično obvestijo oddelke požarne brambe. Po ulicah bodo posamezni oddelki vojakov markirali padce bomb iz zraka z metanjem petard, ki so pa brez vsake nevarnosti in učinka ter povzročijo le detonacijo.

Osebe, ki se vozijo po ulicah z vozovi, avtomobili itd. jih odpravijo na znak alarma čimprej na dvorišča najbližjih hiš, vendar tako, da ne zapirajo vhoda v dotično hišo. Najstrožje je prepovedano puščati vozove in automobile na ulici, ker se s tem zaustavlja promet. Na stanovanjih je spustiti rolete ali zavese na oknih, ker ščitijo pred »drobci eksplozivnih bomb«.

»Ranjene« osebe poiščejo prvo pomoč v naslednjih rešilnih postajah Rdečega križa: reševalni oddelki na Koroški cesti, 2. Dečji dom v Strossmajerjevi ulici, 3. Zdravstveni dom v Koroševi ulici, 4. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Sodni ulici, 5. Otroški vrtec v Melju ter 6. Fizikalna terapija v Frankopanovi ulici.

Prebivalstvo se opozarja, da bodo vršili nadzorno službo po mestnih ulicah posamezni vojaški in policijski oddelki, katerim poveljem se je brez ugovora v vsem pokoriti. Konec »nevarnosti« oznanijo zvonjenje zvonov in sirene mariborskih tovarn. — Odbor za obrambo mesta proti napadom iz zraka.

Iz upravno-politične službe. Okrajni podglavar Fran Žnidaršič je iz Dolnje Lendave premeščen za politično upravnega tajnika k banski upravi v Ljubljano. V višjo položajno skupino pa sta napredovala: banski inspektor in okrajni glavar dr. Alojzij Guštin v Prevaljah, okrajni glavar dr. Karl Tekavčič v Šmarju pri Jelšah.

Priznanje Korošcev generalu Maistru. Osrednji odbor Kluba koroških Slovencev v Ljubljani je na seji svojega širšega odbora, dne 18. novembra letos, imenoval g. generala Rudolfa Maistra za svojega častnega člana ter s tem izrazil hvaležnost Korošcev za njegova prizadevanja za osvoboditev našega Korotana in izvedeno osvoboditev Maribora.

Videmškova zadnja pot. Tukajšnjega trgovca g. Josipa Videmška, ki ga je v najlepši moški dobi pobrala kruta smrt, so v soboto popoldne položili k večnemu počitku na pokopališču na Pobrežju. Velika udeležba od blizu in daleč na njegovi zadnji poti je pričala o tem, kako priljubljen je bil pokojnik v krogu svojih prijateljev in znancev. Zlasti njegovi lovski tovariši so mu skoraj korporativno izkazali poslednjo čast. Zakaj pokojni Videmšek je bil izvrsten lovec in je užival v vrstah zelene bratovščine največji ugled. Zato so ga lovski tovariši spremili na poslednji poti s predsednikom mariborske podružnice Lovskega društva g. ravnateljem Pogačnikom na čelu. Ker je bil pokojnik rezervni kapetan, je bila pri pogrebu tudi častna vojaška četa, ki mu je izstrelila zadnji pozdrav, ko so krsto položili v grob. Tudi številni sportniki so bili med pogrebci, ker se je pokojnik svojčas tudi pri tem poštvalno udeleževal. Naj mu sveti večna luč!

Mestni svet in upravni odbor imata drevi v mestni posvetovalnici svoji seji. Na dnevnem redu je več tekočih občinskih zadev.

Polkovno slavo praznuje naš mariborski pehotni polk v četrtek 23. tm. v spomin na dan, ko je bila usoda Maribora pred 15 leti stvarno odločena v našo korist. Na ta dan bo dopoldne ob 11. na dvorišču meljske vojašnice služba božja in rezanje kolača, popoldne pa bo tam vojaško veselje.

Delodajalci, spomnite se brezposelnih intelektualcev! Dajte jim dela, dajte jim kruha!

Angleško predavanje. Jutri v sredo zvečer bo predavala ob 20. uri na tukajšnji realni gimnaziji Miss Oxley v angleškem jeziku o Irski. Ker je Irska problem zase in polna zanimivosti, bo predavanje, ki ga bodo spremljale slike, zelo poučno. Vsi poznavalci in prijatelji angleškega jezika naj se predavanja udeležijo v čim večjem številu.

Narodni poslanec dr. Pivko na turneji po Češkoslovaški. Češkoslovaški listi prinašajo poročila o predavanjih, ki jih ima v teh dneh dr. Ljudevit Pivko na svoji turneji. V Bratislavi, kjer je nastopil 10. tm., je bilo toliko prijav za vstopnice, da so iz enega predavanja o temi »Kako si osiguramo našo nacionalno bodočnost?« nastala 3, za vojaštvo posebej, za Sokolstvo posebej, za ostalo meščanstvo pa zopet posebej v zrcalni dvorani muzejske palače. Istega dne je govoril tudi v radiu. V Moravski Ostravi je predaval v novem Umetniškem domu. V Opavi pa v nedeljo dopoldne o Sokolstvu, popoldne in zvečer pa še o dobrovoljskem pokretu. V Hranicah na Moravskem so prisostvovali pretekli ponedeljek dr. Pivkovemu predavanju v Sokolskem domu poleg tisočev meščanstva tudi vojaška posadka in gojenci vojne akademije. Turneja našega narodnega poslanca dr. Pivka bo trajala do 27. tm.

Sokolsko društvo Maribor III. Krčevina-Košaki. Za člane -ice na šestmesečni poskusni dobi in one, ki še niso položili sokolske zaobljube, se vrše v krčevinski šoli naslednja obvezna predavanja: 20. XI. t. l. ob 20. uri: Sokolska ideja, predava brat dr. Fornazarič; 26. XI. t. l. ob 10. uri: Zgodovina Sokolstva, predava brat Struna; 29. XI. t. l. ob 20. uri: Organizacija Sokolstva, predava brat Ferš. Predavanj naj se udeleži tudi ostalo članstvo v čim večjem številu!

Starešinam AD »Jadrana«. Starešine Akademikega društva »Jadrana« imajo drevi ob 20. uri prijateljski sestanek v lovski sobi pri »Orlu«.

Filatelistični dnevi v Beogradu. V času od 1. do 3. decembra bodo v Beogradu zborovali filatelisti iz vse države. Službeni del bodo tvorile plenarne seje sedanje in nove uprave in bodo rešena razna vprašanja, ki se tičejo filatelističnih društev. Tudi bo ob teh dnevih velika razstava znamk in predavanje na univerzi.

Ruska balalajka vsak dan v »Veliki kavarni«.

Tekmovanje za amatersko šahovsko prvenstvo Maribora. V kavarni »Jadrana« se je v nedeljo odigralo sedmo kolo v mariborskem prvenstvenem šahovskem turnirju. V prvi skupini je Kramer zmagal nad Jordanom, Lešnik nad Lukežem, Strniša nad Romešem, Šavli nad Silo in Kukovec nad Favašem. Partiji Ostanek: Bien in Konič: Lobkov sta se končali remis. Stanje v prvi skupini je sedaj naslednje: Ostanek 6, Šavli 5, Kramer 4 in pol (1), Lešnik in Lobkov po 4 in pol, Strniša in Kukovec po 4, Konič 3 in pol (2), Bien 3 in pol, Jordan 2 in pol, Lukež in Sila po 2, Romeš 1 (1). V drugi skupini je zmagal Cizelj proti Gobcu st., Fišer proti Gujzniku in Kotnik proti Vrenku, dočim je izgubil Hvalenc proti Gobcu ml. zaradi odsotnosti. Stanje v drugi skupini je naslednje: Kotnik 6 (1), Fišer 5 in pol, Lorber 5 (1), Gobec ml. 5, Cizelj 4 in pol (1), Gujznik 3 in pol, Gobec st. Trelež po 2 in pol (1). Osmo kolo v prvi skupini se bo odigralo jutri 22. t. m. ob 20. uri v drugi skupini pa prihodnje nedeljo dopoldne v kavarni »Jadrana«.

Avtomatična trafika. Celjan Vitomir Dolinšek je izumil avtomatično trafiko, ki jo je odobrila za trafikante uprava državnih monopolov. Avtomat je precizno in praktično izdelan in bo dobro služil zlasti onim trafikam, ki nimajo večji promet. Take avtomatične trafike imajo že v Beogradu, Zagrebu in nekaterih drugih mestih. Avtomat je zelene barve, visok 1.15 m, širok 80, globok pa 35 cm. Za 2 Din vrže poljubne cigarete, Drina, Vardar, Zeta ali Ibar, za 1 dinar pa škatljo vžigalic pa cigarete Drava. Avtomat potrebuje le majhen prostor in pride zaradi tega posebno prav na križiščih, v kavarnah, gledaliških prostorih, železniških postajah in tovarnah.

Odpovedan izlet z avtobusom v Gradec. Radi političnih razmer v Avstriji je »Putnik« odpovedal za jutri najavljeni izlet z avtobusom v Gradec.

Akademija Sokola Maribor-matica bo 30. novembra na večer pred državnim praznikom in sicer letos v Narodnem gledališču. Dne 1. decembra popoldne se bo akademija ponovila za okoličane in diaštvo.

Gos-a Terezija Hrovatova, vdova po poštmem kontrolorju g. Hrovatu, je ob obletnici smrti svojega moža darovala azilnemu skladu Protituberkulozne lige v Mariboru 50 dinarjev. Lepa hvala!

Dar. Ga. Marija Makarjeva, žena okrajnega glavarja g. Milana Makarja, je povodom smrti njene matere g. Marije Petanove, ki so jo včeraj popoldne pokopali na pobrežkem pokopališču, darovala tukajšnjemu pevskemu društvu »Jadrana« 200 Din. Obenem pa se je spomnila tudi najsiromašnejših in darovala Protituberkulozni ligi 200 Din. Oba zneska je izročila upravi našega lista, kjer naj jih imenovani društvi dvigneta.

Sportni odsek rezervnih in aktivnih častnikov ima drevi v telovadnici klasične gimnazije v Koroševi ulici svoje vaje. Dohod v telovadnico je iz Koroševе ulice. Vsi prijavljenci naj se vaj zanesljivo udeležijo.

Kulturno društvo »Triglav« priredi v soboto, 2. decembra v vseh prostorih Narodnega doma svoj Miklavžev večer.

Nezgoda. V Koških je včeraj popoldne padla 8-letna delavčeva hčerka Petrina Hobernikova tako nesrečno po stopnicah, da si je razbila brado in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

Radio Ljubljana. Spored za sredo 22. tm. Ob 12.15: reproduciran koncert, odlomki iz Smetanove opere »Prodana nevesta«; 12.45: poročila; 13: čas, reproduciran koncert; 18: komorna glasba, izvaja radio-kvintet; 18.30: koncert radio-orkestra; 19: Trebinje in Črna gora, predava Zdenko Aljančič; 19.30: literarna ura; 20: prenos iz Prage, simfonični koncert; 22: čas, poročila; 22.20: radio jazz.

Kino Union. Od danes srede dalje veseloigra, polna humorja »Samo ti si kriva« z ljubko Magdo Schneiderjevo in Georgom Alexandrom. Pride velik senzijski in ljubavni vefilmski »Neki gospod Gran«.

Grajski kino. Samo še nekaj dni »Pri-povedke gospodične Hoffmannove«. Najboljša in najveselejša veseloigra. Srčkanja Anny Ondra. Najnovejši Paramountov žurnal.

Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolenosti žlez, iznuščanju na koži, tvorih uravnava »Franz Josefov« voda izborna toli važno delovanje črevesa

Na oono gledališje

REPERTOAR.

Torek, 21. novembra ob 20. uri »R. U. R.« za red C.

Sreda, 22. novembra ob 20. uri: »Rože v snegu«. Red B.

»Rože v snegu«, je muzikalno prekrasna opereta, ki se nagiblje že k operi. Vsebinska je deloma zabavna, deloma pa prav prirčna. V Mariboru si je ta opereta takoj osvojila simpatije občinstva. Ponove jo v sredo 22. tm. za red B. V orkestru je tudi harfa.

Napol kinematografsko, napol teatersko bo uprizorjen Jurčičev »Deseti brat«, ki pojde po dvanajstih letih te dni spet »čez mariborski oder«. »Desetega brata« pripravlja z mariborskim ansamblom ljubljanski režiser Ferdo Delak, ki je delo priredil kot odrski roman v štiri-najstih slikah, ki se odigrajo pred nami s filmsko naglico ter bo med vso predstavo le ena pavza. Naslovno ulogo igra P. Kovič, sicer nastopijo: Zakrajškova, Kraljeva, Starčeva, Savinova, Dragutinovičeva, Gorinškova, Furijan, Nakrst, Grom, Medven, Daneš, Tovornik, Gorinšek, Rasberger, Blaž, Skrbinšek, Haraštovič, Crnobori in Verdonik.

Trdovratno zapeko, katar debelega črevesa, napetosti, želodčne motnje, zastajanje krvi, nedelavnost jeter, zlato žilo, bolečine v kolkih odpravimo z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice, če jo izpijemo zjutraj in zvečer malo čašico. Zdravniške strokovne veličine izpričujejo, da učinkuje »Franz Josefova« grenčica« celo pri zdražljivem črevesu brez bolečin. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in vseh spedijskih trgovinah.

Dijak, ki je izgubil lok za gosli danes dopoldne okrog 10. ure, naj se zglasti v podružnici Ljubljanske kreditne banke v Gosposki ulici.

Simulant. Preteklo soboto okrog pol 9. ure zvečer se je nutil pasantom v Cankarjevi ulici mučen prizor. Neki možki se je zvijal in kotalil po tleh ter pri tem na vse grlo kričal in besnel. Na prvi pogled so ljudje mislili, da je mož božjastnež, ko pa ga je neki zdravniški pomočnik ki je slučajno prišel mimo, pregledal in otipal, se je takoj prepričal, da mož hlini bolezen. Med tem se je nabralo tam precej ljudi, ki so pričeli ugovarjati ugotovitvam in so poklicali reševalce, ki so namišljenega božjastneža prepeljali v bolnišnico. Preden pa ga je tam zdravnik pregledal, jo je božjastnež popihal iz bolnišnice. Vse razburjenje ljudi, ki so se nabrali pri tem dogodku v Cankarjevi ulici radi ugotovitev zdravniškega pomočnika g. J., je bilo torej zaman, ker se je izkazalo, da je mož simuliral božjastni napad in tako povlekel ljudi in reševalce.

Drobne vesti s policije. V policijske zapore so romali Ivan H. in Maks T. radi prepovedanega krošnjarijenja, France N. in Tone K., ker sta osumljena rekega roparskega napada, neki Adam L., ker je beračil in se potepal po ulicah in Hedvika V., stara znanka policije in nevarna prostitutka, ki je bila oddana v bolnišnico. Prijavljeni pa so bili štirje kolesarji, ker so kolesarili brez luči in po prepovedanih poteh ter neki Ervin T. in Pepca R. radi grdega obnašanja na ulici. Včeraj popoldne se je zglasila na policiji Matilda Šucova, plačilna natakarka v Marekovi gostilni v Mlinski ulici in prijavila, da ji je neznan tat ukradel iz sobe 500 Din. Mariji Župančičevi, stanujoči v Slovenski ulici, pa je neki berač odnesel iz nezaklenjenega stanovanja 500 Din vredno boo. Avstrijske oblasti so izročile mariborski policiji 24-letnega Josipa Bestijaneka, rodod iz Preloga, ker se je klatil po Avstriji brez dela. Na policiji so spoznali v njem nevarnega tatuna, ki ga zasledujejo naše varnostne oblasti radi raznih deliktov. Policija je Bestijaneka izročila mariborskemu okrožnemu sodišču, kjer bo prejel zaslužen kazni za svoje grehe.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 3.9 stopinje C; minimalna temperatura je znašala 3.8 stopinje C; barometer je kazal pri 14.9 storiniah 747, reduciran na ničlo na 745.2; relativna vlaga 88; vreme je oblačno; vremenska napoved pa pravi, da bo vreme še bolj oblačno.

Nove prazgodovinske izkopanine v Mariboru

LANI IN LETOS JE BILO ODKOPANIH PREKO 200 GROBOV. — KRAJ NASELBINE SE VEDNO NEZNAN.

O izkopavanjih »Muzejskega društva« v Mariboru, ki jih je vodil g. prof. Baš, prvo spomladi, drugo pa jeseni 1932, je »Večernik« že poročal. Da se rešijo vsa vprašanja glede grobišča ali morebitne naselbine, ki so se pojavila pri prvih raziskovanjih, je požrtvovalno »Muzejsko društvo« sklenilo tudi letos izkopavanja nadaljevati. Raziskovanja, ki so se vršila koncem julija in v prvi polovici avgusta 1933, je vodil zopet prof. F. Baš. Ker pa še delo ni končano, ga bo društvo prihodnje leto nadaljevalo in po možnosti dovršilo. Kakor lansko leto, so tudi letos odkrivali le grobovi večje noma že z znanimi, tu in tam lepšimi in boljše ohranjenimi najdbami, kaj popolnoma novega se pa skoraj ni našlo. To je tudi vzrok, da lahko o tem grobišču, o kulturnem območju, kateremu najdeni inventar pripada in drugih vprašanjih že definitivno izpregovorimo. Naselbina se tudi letos ni mogla odkriti, število odkopanih planih grobov je pa naraslo preko 200.

Kakor smo že lani poročali, leži grobišče na desni strani Koroške ceste, če gremo od gimnazije proti Kamnici. Odkrito je bilo slučajno l. 1931. Izkopavanja so že takoj v začetku pokazala, da imamo pred seboj plano groblje z žganimi grobovi, pri katerih se pepel shranjuje v žare. Poleg žar so grobovi vsebovali še kulturne posode za hrano, ki so jo dali mrliču kot popotnico za posmrtno življenje. Žare so vsebovale tudi okrasje, orodje in druge predmete, ki jih je imel pokojni v življenju najraje. Žaro in posode s skodelicami so pokrili s ploščami, ki so jih lomili v bližini. Odkritih je bilo predvsem 6 tipov grobov.

Žare za pepel in manjše kulturne posode so si, lahko rečemo, po obliki vse zelo podobne; le nekatere tvorijo izjemno. Večja razlika je le v ornamentiranju. Velikih, do 1 m visokih žar se je našlo precej, v muzeju jih je 6, dve sta že rekonstruirani, takih eksemplarjev menda nima noben muzej v Jugoslaviji. Te žare so do 1 m visoke, včasih zelo lepo ornamentirane, včasih pa tudi z navadnimi okraski. Kulturne posode za hrano so lepo ornamentirane, njihova višina se menja med 20—30 cm. Nekatere oblike so naravnost klasične. Sklede, ki so jih najbrže uporabljali že v vsakdanjem življenju, niso ornamentirane, njih oblika sliči našim krožnikom. Pri tem moramo omeniti krasno daritveno posodo, ki je okrašena z majhnimi rolički. eno izmed značilnosti jadranskega, vzhodnoalpskega kulturnega območja hallstattske kulture. Zelo lepe so tudi

majhne skodelice, čedno ornamentirane, do 1 dm visoke. Dve izmed teh skodelic sta predvsem zanimivi; njuna oblika in ornamentika nas spominja na neolitiko keramiko; nekaj posod ima na zunanji strani dna velike križe, pojav, ki je znan z neolitike keramike Ljubljanskega barja in Melka ob Donavi. (3000—2000 pr. Kr., neolitika-mladokamena doba); zanimiv pojav, ki ga vidimo tudi na Vačah (starejša stopnja, Vače II.), kjer se vidi na starohallstattske keramiki še živetarjenje starih form in ornamentike iz neolitike dobe.

Večina kovinastih predmetov je iz brona, le nekaj jih je iz železa, kar je jasen dokaz, da je starejša hallstattska doba le prehodna doba med uporabo brona in železa. Zaponke (fibule) tvorijo večino, v zbirki v muzeju so nekatere krasne oblike spiralnih, očalom podobnih fibul, ena izmed njih je sestavljena iz treh spiral. Te spiralne fibule so najbolj pogoste med fibulami podonavskega območja hallst. kulture, kateremu pripada tudi večina keramike (pripomniti moram, da se je poleg one daritvene posode našla še skodelica z vtisnjenim bronastim gumbom; ena izmed značilnosti estenske kulture v Italiji, katere vpliv v 2. in 3. stopnji se kaže tudi v naših krajih (Sv. Lucija pri Tolminu, Vače II., Ruše, in brez dvoma tudi Maribor); keramika estenske kulture je iz rdeče glinene narejena, na Kranjskem jih le redkoma srečamo, in še ta v starejši stopnji starohallst. dobe, ko so tudi kranjska selišča stala bolj pod vplivom Podonavja, da se kranjska keramika te dobe seveda nekoliko loči od čisto podonavske (Ložar R.: Vodnik po zbirkah nar. muzeja v Ljubljani). Kakor nam kaže keramika (posoda z vtisnjenim bronastim gumbom) tudi vpliv estenske kulture, tako nam kažejo vezi z jadranskimi, vzhodnoalpskimi skupinami in oblikami tudi ločne fibule, znane iz vseh kranjskih pa tudi bosanskih najdišč. Ostale bronaste najdbe tvorijo: 3 lepe britve, katerih razširjenost je treba še določiti, približno 10 nožev in druge malenkosti.

Ostale važnejše najdbe tvorijo: 1 dm visok ilovnat kipeč (že nekoliko geometriziran), ki nam kaže nošo ilirske žene v mariborski naselbini. Kipeč je zelo važen, saj je to edini in svojevrstni primer iz naših najdišč. Ovratnice, zapestnice, prstanovi, »kronice« se je našlo več; novo je tudi nekaka kulturna priprava iz brona v obliki kroga. Majhni ostanki platna, zob domače svinje, pečke grozdja pa pričajo o raznih kulturah.

Vprašanje naselbine še ni rešeno in bo le gol slučaj, če se bo mogla odkriti.

Jasno je le, da je bila ta naselbina na ravnam; utrjena gradišča na Štajerskem se pojavijo šele v 4. stoletju pr. Kr., kar velja tudi deloma za Kranjsko.

Radi pomanjkanja prostora moram končati, treba pa je pomeniti: keramika je bila narejena doma, oblika in ornamentika kaže na eni strani še živetarjenje starih neolitiskih tipov, na drugi strani pa kulturne (ali vsaj umetnostne) vplive italiskih kultur v prvi polovici 1. tisočl. pr. Kr.; naselbine tega ozemlja (Ruše, Maribor, Radvanje, Sv. Benedikt I. dr.) so v starejši dobi sprejemale vse elemente različnih etničnih skupin Podonavja (podonavsko kult. območje), v mlajši pa deloma kulturo italiskih plemen (Poštela, W. Schmid) n. pr. Este II. in III.

Cenjeno čitateljstvo opozarjamo, da so sedaj v muzeju razstavljene že vse bogate najdbe, najdene v Mariboru in na

Kulturno slavlje v starodavnem Ptuj

Slovesna proslava štiridesetletnega obstoja Muzejskega društva.

Naš staroslavni Ptuj je doživel v nedeljo, 19. t. m. zopet lepo slovesnost, ki je v nizu letošnjih jubilejev tembolj pomembna, ker je bila javna proslava štiridesetletnega dela za dvig njegove velike zgodovinske, kulturne in umetnostne vrednosti. Ptujsko Muzejsko društvo, ki je po svojih izredno velikih uspehih znano ne samo po vsej naši državi, marveč tudi daleč izven njenih mej, zlasti na severu, je praznovalo pomembno slavlje štiridesetletnice svojega nastanka in obstoja.

V Ptuj so dopotovali na proslavo prvi gosti že v soboto, večinoma pa v nedeljo dopoldne. Prišli so med drugimi podban g. dr. P i r k m a j e r iz Ljubljane, knezoškofof dr. Ivan T o m a ž i č iz Maribora, mariborski podžupan g. Rudolf G o l o u h, predsednik mariborskega Zgodovinskega in muzejskega društva prelat g. dr. K o v a č i č, zastopnika istega društva gg. prof. Franjo B a š, dr. Vladimir T r a v n e r itd. Zastopana pa so bila po svojih odposlancih tudi muzejska in zgodovinska društva, vseučilišča itd. iz Ljubljane, Zagreba, Splita, Beograda, iz Avstrije ter od drugod. Med njimi smo videli znanstvenike splošnega slovesa, kar je pomen proslave še dvignilo in mu dalo večje zanimanje oboležje.

Središče proslave je bila slavnostna seja Muzejskega društva ob 10. uri dopoldne v muzejski dvorani. Otvoril jo je društveni predsednik, upokojeni gimnazijski ravnatelj g. prof. K o m l j a n e c, ki je pozdravil navzoče delegate in znanstvenike ter nato orisal historiat nastanka, dela, razvoja in uspehov ptujškega Muzejskega društva. Obenem je pa tudi sporočil, da sta bila podban g. dr. Otmir P i r k m a j e r in banovinski konservator g.

Pot k važnemu težkemu razgovoru je najbolj neprijetna med vsemi. Tu pomagajo človeku samo dobri osvežujoči

bonboni, ki nam ohranijo dobro voljo in dajejo pogum.

Ki-Ki

Kdor je Ki-Ki počuti se bolje, Kdor je Ki-Ki ta je dobre volje.

Ki-Ki

čudo osvežuje, se prilježe, prija.

Proizvod: Union, Zagreb

Pohorju ter priporočamo, da si ogleda muzej, ki je odprt vsako nedeljo od 10. do 12. ure.

dr. S t e l e radi izrednih zaslug imenovana za častna člana, kar so navzoči sprejeli z velikim odobravanjem. Po predsednikovem govoru se je oglašil novi častni član g. dr. S t e l e, ki je v izčrpnem predavanju, ki je bilo vsestransko znanstveno formulirano, orisal vlogo Ptuja v umetnostni zgodovini s posebnim ozirom na ptujsko umetnostno-zgodovinska odkritja zadnjih petih let, o katerih je naš list pisal prav te dni obširno in izčrpno. Po tem predavanju se je predsednik g. prof. K o m l j a n e c zahvalil vsem navzočim za udeležbo in s tem zaključil to lepo manifestacijo za naše znanstveno delovanje. Udeleženci so prejeli tudi Ptujsko posvečeno številko »Časopisa za narodopisje in zgodovino«. Razna društva in zasebniki so pozdravili proslavo pisмено ali brzojavno.

Nato je bilo v hotelu O s t e r b e r g e r skupno kosilo z napitnicami, popoldne so se pa domačini in gosti odpeljali z avtobusi in avtomobili na grad V u r b e r k, kjer so si ogledali grajske znamenitosti, kakor tudi znano grajsko klet. Nekateri so iz Vurberka nadaljevali pot v Maribor, zlasti Mariborčani, drugi gosti so pa prispele v Maribor včeraj in si ogledali naš muzej, ki hrani poleg drugega tudi izkopanine hallstattske grobov, kakor tudi ostale znamenitosti mesta.

S tem je bila tiha, ta lepa in pomembna slavnost našega vztrajnega znanstvenega dela dostojno zaključena. Muzejskemu društvu v Ptuj, ki zre lahko z upravičenim ponosom na svojih štirideset let dela in njegovim agilnim in nesebičnim voditeljem in delavcem pa želimo, da bi bila tudi bodočnost tako bogata na zrelih plodovih, kakor je bila preteklost!

H. J. Magog:

Posteljica

Dvakrat je možak šel mimo male hišice, napeto gledaje preko žive meje vrta. »Vse je po starem,« je zamrmral. Bil je slabo oblečen in zamarnjen, kljub svojemu trdemu klobuku. Na prvi pogled se mu je poznalo, da je alkoholik. Za roko je vlekel slabotnega dečka, ki ga je imel morda le za to, da je zbuja usmilenje pri ludeh.

Naglo je hitel mimo hiše, vlečoč otroka za seboj.

»Ali si dobro videl hišo?« mu je dejal.

»Ali si jo boš zapomnil?«

Otrok je boječe priklimal. Hitela sta iz mesta ven, po državni cesti in sta nazadnje dospela v gozd. Čez nekaj časa je rekel dečku, ki je molče sedel poleg njega:

»Drevi se bova še imenitno imela, če se nama posreči načrt. Poslušaj me dobro. Vrnili se boš zdaj v ono hišo, ki sem ti jo pokazal. Prav zdaj je najlepša prilika za to. Vsi so pri večerji. Pazil boš, in ko vidiš, da ni nikogar na cesti, smukneš na vrt. Ali si videl odprto okno?«

»Da,« je vzdihnil deček.

»Dobro! Zlezi skozi to okno. Glej, da boš delal tiho... Prideš v sobo. Tu je omara z ogledalom. Ključ je vedno v ključavnic. Treba ti je, samo potegniti in omara se odpre... Vleci pa počasi, kajti vrata nekoliko škripljejo. Na eni polici najdeš kup prtičev. Pohrskej za njimi. Skoraj gotovo otoliš škatljo... blagajno. To škatljo moraš vzeti.«

»Vzeti?...« je tiho vprašal preplašeni deček. V odgovor je dobil brco.

»Na... Kadar ti kaj povem, moraš ubogati. Škatljo vzameš in mi jo prineseš. Če se vrneš praznih rok, boš videl, kaj te čaka... Razumeš?«

Deček je sklonil glavo in pogoltnil vzdih.

»Pazi se,« je nadaljeval oče. »Čakal te bom na vogalu. Gorje ti, če ne napraviš vsega, kakor sem ti zapovedal!«

Deček je žalostno odšel, toda oče ga je poklical nazaj.

»Še nekaj! Kaj storiš, ako te zasačijo?«

»Zbežal bom,« je zajecjal ubožek.

»Dobro! Pa glej, da boš tekel... Če pa vidiš, da te bodo zgrabili, zažvižgaj, da se jaz še za časa izgubim. Ne ljubi se mi priti v ječo. Tebi se ni ničesar bati, ker si premlad. Pa še nekaj: Če te izroče orožnikom, ne črhni o meni niti besedice. Reci, da si prišel sam. Da nimaš očeta ne matere. Si razumel?«

»Da...«

Deček je odšel.

Tedaj se je možak zakrohotal: »To bi še res bila ironija usode, če bi ga zasačili in bi ga lastnica izročila orožnikom.«

»Če ne prinesem škatlje, bom tepen.« Tako si je ponavljal dečko očetove besede in si delal pogum.

Zmuznil se je na vrt, splezal na odprto okno v pritličju in mahoma stal sredi sobe. Kako jo je bil oče natančno opisal! Toda mali tat je ni utegnil ogledovati. Mislil je samo na očetovo pove-

lje, ki ga je moral izvršiti. Stopil je k omari z ogledalom in jo previdno odprl. Kupi prtičev so že ležali pred njim. Porinil jih je vstran, segel globoko za nje in privlekel lakasto skrinjico, v kateri je zazvenel denar, ležeč na bankovcih. Skromni prihranki štedljivega gospodinjstva.

Deček je bil tako malo radoveden, da je niti ni odprl. Gnal ga je samo strah. Stiskal je svoj plen in hotel bežati.

Da pa je došel do okna, je moral preko cele sobe, ki je šele sedaj opazil njeno prijazno tišino. Ves ganjen se je ustavil, ko je videl poleg velike postelje majhno otroško posteljico z lepo obrobjenimi rjuhami. Bila je prazna in zdela se mu je, kakor da čaka.

Tu so solze stopile v njegove uboge žalostne oči in zajecjal je:

»Tudi jaz sem spal poleg mame, ko sem bil še čisto majhen. Dobro se še spominam.«

Obrnil se je in opazil na kamenu celo vrsto razpostavljenih fotografij, med njimi mlado ženo s kodrastim detetom v naročju. Zadržane oči tatiča se niso moge ločiti od nje. Bil je tako zmeden, da ni slišal, kako so se vrata odprla.

Vstopila je mlada žena.

Toda čeprav je videla odprto omaro in skrinjico v tatičevih rokah, vendar ni takoj zavpila. Ostrmela je ob pogledu na dečka, ki je stal zamaknjen pred fotografijo in jo je prav tisti mah prijel in začel poljubljati.

Dolg trenutek se ni ganila, dokler ni nenadoma deček postavil fotografije na

zaj, skočil k omari in zopet vtaknil skrinjico vanjo.

»Naj me le tepe,« je zamrmral odločno. Tedaj mu je pa lahko položila roko na ramo.

»Kdo si, mali? In zakaj si poljubljal to fotografijo?« je vprašala z drhtečim glasom.

»Poskočil je, toda ni zbežal. Pogledal je njo in spet fotografijo. In zdajci je stegnil ročice proti njej in vzdihnil:«

»Mama...«

Rezek žvižg se je začul in možak, ki je stal na vogalu je zbežal. Kmalu nato je izginil v gozdu.

»Tem slabše zanj!« se je jezil. »Škoda samo denarja. Fanta bodo spravili v sirotišnico. Upam, da ga ne bo spoznala. Zrastel je od dne, ko sem jo zapustil in odvedel fanta in denar. Dobro sem ji bil posvetil...«

»Ne boj se, mama! Nisem zažvižgal, da ga pokličem. Prav narobe! Zato, da zbeži... Toda čuj, meni moraš odpustiti, da sem hotel vzeti skrinjico. Dejal je, da bom tepen, če mu je ne prinesem.«

Mati je sedla na posteljo, držala zopet najdeno dete na kolenih in ga neprestano poljubljala:

»Ne boš tepen, dragec moj zlati. Danes zvečer boš spal v svoji postelji. Postljal sem jo vsak večer, ko sem mislila nate in te čakala. In sedaj si prišel... Kako srčno me je storil tvoj hudobni oče s tem, da me je hotel še napraviti bolj nesrečno!«

Sklepi zadružnega gospodarstva

V zadružništvu je rešitev.

Poročali smo že, da je bil v Novem Sadu zadružni kongres, na katerem je bilo sprejetih več resolucij, iz katerih posnemamo, da le edino zadružništvo dá lahko podlago za ozdravljenje današnjih razmer in ga je treba prav zato vsestransko podpirati. Uveljaviti se mora končno veljavni zakon o zaščiti kmeta in ureditvi kmetijskih dolgov, vendar tako, da se kmet popolnoma zaščiti in da se varuje tudi njegova kreditna sposobnost.

Obresti za kmetijske dolge je treba maksimirati in spraviti obrestno mero v sklad s plačilno sposobnostjo kmeta. Za kmetijske dolge zadruham je treba določiti izjemen položaj, da bi zadruge mogle izterjevati dolge. Poleg zaščite je treba nuditi kmetu tudi kredite, in ker so zadružni krediti najboljši, morajo dati državni in poldržavni denarni zavodi zadruham dovolj kreditov v ta namen. Treba je storiti vse potrebno, da se dvigne cena kmetijskim pridelkom.

Obenem pa se mora ublažiti kmetovalcu davčno breme in naj se čisti katastrski dohodek prilagodi dejanskemu donosu zemlje. Kmetovalcu naj se omogoči plačevati davke v blagu. Glede zadružništva samega se zahteva, da se izda enoten zadružni zakon, ki pa naj se prej predloži glavni zadružni zvezi v pregled in izjavo. Tudi se naj vse zadruge oproste poštnine. Prav tako pa naj davčna oblastva zadruham ne oporekajo olajšav, dovoljenih z zakonom o neposrednih davkih.

Takšne olajšave naj se povečajo in nepremičnine zadruham naj se oproste dopolnilne prenosne takse. Kreditne zadruge pa naj se čisto oproste rentnine. Revizija obrtnega zakona naj se izvede samo v smeri, kakor je to že predlagala glavna zadružna zveza. Zlasti naj se ne zahteva, da bi morali biti člani produktivnih zadruham kvalificirani mojstri. Odpravi naj se zakon o ustanavljanju agrarnih skupin. Prav tako naj se odpravijo vse uredbe, ki so v nasprotju z obstoječimi zadružnimi zakoni, da bi se mogel tudi na agrarne skupine razširiti novi in enotni zadružni zakon.

Knjižnice na tračnicah.

Po jedilnih, spalnih, barskih in plesnih vagonih bo francoska železniška uprava uvedla sedaj tudi čitalnične vagone, v katerih bo smel sedeti proti nizkemu plačilu nekaj frankov vsak potnik v udobnem naslanjaču in čitati poljubno knjigo iz bogate knjižnice, ali pa si bo izposodil knjigo in jo čital nato v svojem kupcu. Ti novi vozovi s čitalnicami bodo uvedeni takoj po Novem letu na nekaterih daljših francoskih progah.

Dobro se je odrezal.

Neki starec je vzel za ženo osemnajstletno dekle. Ko so ga vprašali znanci, kje ima pamet, in čemu mu bo tako mlada žena, jim je odgovoril:

— Če že ugriznem v jabolko, hočem ugrizniti v sladko in rdečo, ne pa v uvelo in kislo.

Sokolstvo

Sokolsko društvo Slovenjgradec. Kakor vsako leto, tako si je tudi letos za tekočo zimsko sezono prosvetni odsek pod vodstvom prosvetarja br. Šentjurca določil svoj program z glavnim ciljem, da članstvo prerodi ne samo tehnično, temveč tudi idejno. Do sedaj so se vršila sledeča predavanja, ki so bila za novovstopivše člane obvezna: O zgodovini Sokolstva (br. Šentjura), o sokolski ideji (br. Mrovlje), o organizaciji Sokolstva (br. Veljak), o sokolski disciplini (br. Šentjura). Poleg teh predavanj se vrše redno govori pri vseh oddelkih. Predavanje o krivični »Rapalski pogodbi« je imel br. Šentjura. O Ganglu 60letniku kot vzoru Sokola je predaval br. starosta dr. Železnikar. Br. Ganglu se je poslala brzojavna čestitka z željo, da bi še mnogo let vodil Sokolstvo po težkih, a idealnih potih do vedno večjih uspehov. Dramski odsek je uprizoril veseloigro »Stari grehi«, za nadaljnje delo pa si je tudi že določil svoj repertoar za vso sezono. Prednjaški zbor je pod vodstvom načelnika br. Veljaka usmeril vse svoje delo za akademijo 1. decembra, ki bo, kakor do sedaj vse izmed prvih najlepših in najbolj obiskanih prireditev. Prvič bodo nastopili na akademiji tudi naši starejši bratje z dvema točkama. Tako je prav. Razveseljivo pa je dejstvo, da je telovadeških pripadnikov našega društva preko 300! Tudi smučarski odsek pod vodstvom br. Martelanca pridno trenira. Vsi agilni sokolski delavci tekmujejo v delu za Sokolstvo v našem obmejnem prijaznem mestecu, in to nas mora samo razveseliti. Zdravo! — 6.

Sokol Matica. Jutri v sredo ob 20. bo v kemijski učilnici državne realne gimnazije drugo obvezno predavanje za novo članstvo. Predavanje bodo spremljale skioptične slike. Vhod pri stranskih vratih iz Gregorčičeve ulice. Zdravo!

Sokolsko društvo Maribor I. javlja, da se vrše: Jutri v sredo 22. nov. ob 20. in v nedeljo 26. nov. ob 10. uri v telovadnici inž. podčastniške šole v Kralja Petra vojašnici obvezna predavanja za novo in staro članstvo. Novi člani se morajo predavanju udeležiti, sicer izgube pravico podeliti sokolsko prisego. Zdravo!

Mlada žena.

»Ivan, ti si zelo izbirčen. Naj ti skuham karkoli, nobena jed ti ne tekne.«
»Poskušaj, draga ženica, kuhati bolj tečne jedi, pa boš videla, da se mi bo vrnil tek.«

V trgovini.

Šef svojemu pomočniku: Neka gospodična, ki prav gotovo ne laže, se mi je pritožila, da ste jo v trgovini nesramno ozmerjali.

Pomočnik: Res je, ona je dejala, da je vaša trgovina najbolj nesolidna v vsem mestu.

Previdnost in pazljivost.

V internatu je umrl neki dijak. Da ne bi žalostna vest preveč pretresla dijakovih staršev, jim je ravnatelj internata poslal naslednjo brzojavko: »Vaš sin France je zbolel — ne prestrašite se — pogreb bo jutri.«

Po labirintih človeškega telesa

KOLIKO ČUTOV IMA ČLOVEK?

V navadnem življenju se smatra kot najbolj znano dejstvo, da ima človek 5 čutov: vid, sluh, vonj, okus in tip. Medtem pa je posvetil ves znanstveni svet posebna opazovanja nadaljnemu raziskovanju človeških čutov in sedaj v najnovejši dobi odkril kar večje število »novih čutov«.

Tako je pred nekaj tedni nemški raziskovalec dr. Hans Ehrenwald obvestil svet o svojem odkritju posebno zanimivega »čutila«, kar se mu je pa posrečilo le povsem slučajno. Ehrenwald je namreč pogosto opazoval, kako se človeška koža ob različnih osvetljenjih menjava, to se pravi, da koža na razne svetlobe reagira z različnimi, prav posebnimi »gibi«. Profesor se je takoj lotil podrobnih in zelo natančnih poskusov.

Posamezne osebe, katerih oči so bile popolnoma zavarovane od kakršnegakoli svetlobnega vpliva in niso tako sploh mogle opaziti spreminjanja svetlobe, so morale v začetku poskusov iztegniti roke pred sebe vodoravno. Če se je njihovo lice in del vratu razsvetlilo s strani z rdečo svetlobo, takrat so roke redno napravile majhen gib, ki ga je torej nedvomno povzročila svetloba. Pri uporabi modrih žarkov so napravile roke odklonilno gesto v nasprotni smeri.

Posledica teh poskusov so bile nove domneve v fiziologiji čutil. Dr. Ehrenwald je označil ta posebni pojav kot »refleksno delovanje«. Z ozirom na navadno je jasno, da se mora v naši koži skrivati neznano čutilo za žarke, ki sprejema dražljaje raznobarnih žarkov in jih s posebnimi živčnimi odvoji prenaša do hrbtenjače. Kot reakcija na dražljaje žarkov odhajajo v istem trenutku impulzi v mišičevje telesa, na tej zamotani poti pa nastopi začasna oslabilost napetosti v posameznih mišicah in sledi temu omenjena nenadna odklonilna gesta iztegnjene roke.

Učenci so zašli po poskusih dr. Ehrenwalda v zelo neprijeten položaj, ker ne vedo, katero številko bi dali kot označitev novo odkritemu čutilu. V zadnjem času je namreč naraslo »klasično« število petorice čutov za toliko novo odkritih čutil, da nihče ne ve, katero prav za prav v resnici zasluži ime: »čutilo«... Z ozirom na to se sme brez pretiravanja imenovati »čutilo za žarke« kot 15. doslej znano človeško čutilo.

Znanost je danes prepričana, da prav koža vsebuje veliko število različno grajenih čutnih organov ali čutnic, ki vsi po vrsti sprejemajo različne dražljaje zunanjega sveta in jih tako po ločenih potih dovajajo glavnim možganom. Število živcev, ki vodijo od kože do možganov, se ceni na 5.000.000. Toda tudi to ogromno število postane razumljivo, če se ve, koliko čutnih funkcij mora prenašati kožno tkivo.

Mimo znanega kožnega »občutka za tip« razlikujejo učenci še takomenovane »točke hladu in toplote«, od katerih je odvisno naše občutje temperature. Na kvadratnem centimetru kože so približno tri »toplotne točke« in 6 do 23 »točk hladu«. Tako je v celotni koži člove-

škega telesa skupaj okrog 30.000 toplih in 250.000 hladnih točk. Razdelitev teh točk med seboj je popolnoma raznovrstna v glavnih delih telesa. Tako je na primer obraz pretežno občutljiv za hlad, dočim je nasprotno konec jezika in pa očesne veke silno občutljiv za toploto.

Dokazano je, in to ne v malo nenavadnih primerih živčnih bolezni, da čut za toploto nima nobene zveze z ostalimi čutili kože. Imamo take paciente, ki sicer občutijo vsak zbadljaj z iglo kakor tudi vse druge dotikljaje, vendar jim pa popolnoma manjka možnost razločevanja toplote in hladu. Vsak tak človek bi prav lahko in brez občutka mogel vzeti v roko žareč ogel, ker sploh nima čuta za temperaturo.

Nadaljnje odkritje v tem nizu novih »čutov« je »čut bolečine«, čigar sedež je v koži kosti, okrog srca, na prsih in trebuhu. Zdi se pa, da bolečina prav za prav predstavlja skupino več občutkov, ki so si v svojem bistvu zelo različni. Brez ozira na to se bolečina danes dele po svojevrstnosti njihovega nastanka v dve veliki skupini: 1. v neposredne bolečine, kakor na pr. nastanejo pri poškodbi kože in 2. v posredne ali refleksne občutke bolečine, ki izvirajo iz notranjih organov. Te refleksne bolečine se večinoma ne dajo lahko lokalizirati in zato pacient ne ve točno navesti kraja, kjer ga prav za prav boli.

Poznamo pa tudi že takomenovano »redka čutila«, o katerih učenjaki še niso mogli ugotoviti, ali jih ima vsak človek že od narave ali pa so prirojeni samo nekaterim posameznikom. Deseti čut je »čut za čas«. Mišljeni so pri tem namreč ljudje, ki morejo na pamet vsak trenutek, podnevi in ponoči, popolnoma točno povedati, koliko je ura... Poskušali so ugotoviti, da je 90% preizkušanih oseb zadelo čas in uri z malenkostno diferenco 3 minut, dočim je 10 odstotkov zadelo čas točno do minute.

K temu čutu dodajajo učenjaki še »čut za glasbo«, to se pravi za glasbeni čas, takt in ritem. Kolikor pa se je medtem dalo ugotoviti, tudi to čutilo ni lastno vsem ljudem v enaki meri. Prav tako je malo ljudi, ki imajo »enajsto čutilo«, namreč absolutni sluh. Pod to označbo se razumeva sposobnost za naglo razločevanje absolutne višine vsakega posameznega glasu in njegov položaj na glasovni lestvici.

Kot dvanajsti čut se smatra »mišični čut«, ki ga je nedavno »odkril« prof. Frey. S tem čutom je v tesni zvezi »čut za ravnotežje«, ki je skrit v labirintu našega ušesa. Pri raziskovanju morske bolečine sta bili ti dve čutili velikanskega pomena. Napad morske bolezni se danes razlaga kot posledica zmešanih odnosov med čutilom za ravnotežje in mišičnim čutom.

Končno se še semkaj prišteva »občutek lakote« in »občutek žeje«, ki se smatra kot posebni vrsti mišičnega čutila. Naravno pa seveda ni prav izključeno, da ne bi učenjaki po odkritju petnajste čuta dr. Ehrenwalda našli še kako novo čutilo...

Mali oglasi

Razno

POHIŠTVO
lastnega izdelka dobavlja po skrajno zmernih cenah Zalo-ga pohištva združenih mizar-jev. Vetrinjska ul. 22. nasproti tvrde V. Welzl.

ZLATO.
zlatnike in platin kupuje po najvišjih dnevnih cenah Mariborska afinerija zlata. Orož-nova ulica 8 2642

Pijle drevo
BRASIL-MATTE
1 urečica Din. 5.
Z. ANDERLE

JOS. TICHY IN DRUG.

Konces. elektrotehnično po-djetje. Maribor. Slovenska ul. 16. tel. 27—56. proizva-ja elektroinstalacije stanovanj-skih hiš. vil. gospodarskih objektov, zaloga motorjev, lestencev, svetilk, elektroin-stalacijskega blaga po kon-kurencijnih cenah

Prodaj

SAKO.
z bobrovno kožuhovino in ovratnikom iz opusuma, ugod-no na prodaj. Iz prijaznosti se lahko ogleda v trgovini Grä-nitz, Gosposka ulica 7. 4457

NOVA, TRISTANOVANJSKA
HISA
ugodno na prodaj. Težno, Ptuj-ska cesta 164. 4447

JABOLKA
namizna, same fine vrste, ka-nadke itd. po 3.— do 6.— Din nudi veletrgovina s sadjem. Naslov v pisarni združenja tr-govcev, Vetrinjska ulica 11, I. 4455

KOMPLETNA, NOVA, MEHKA SPALNICA.
moderno pobarvana, za 1600 Din in kompletna kuhinja za 1000 Din, na prodaj. Mizar-stvo, Miklošičeva ulica 6. 4453

NA PRODAJ NOVA HIŠA,
dve sobi, kuhinja, klet, velik vrt. Pobrežje pri Mariboru. Šolska in Aškerčeva ulica 5 4452

Lokal

VELIKO, LEPO DELAVNICO
pripravno za skladišče, od-dam v najem. Vprašati. Go-sposka ulica 11, pri hišniku. 7903

OPREMLJENO SOBO.
lepo, z električno razsvetljava, oddam eni ali dvema ose-bama. Vrazova ulica 6. pri-tličje, levo. 7002

Stanovanje

PRITLIČNO STANOVANJE.
soba in kuhinja, z drvarnico in električno razsvetljavo, od-dam s. 1. decembrom mali družini za 250 Din mesečno. Studenci, Cankarjeva ulica 7. 4451

Cvetlice
vence in šopke
dobite najceneje
v cvetličarni
Požar, Tyrševa 36
palača Ban. hran.

TRISOBNNO STANOVANJE
v vilii, ogel Korošičeve ulice in Vilharjeve ulice, oddam s 1. januarjem. 4415

Soba odda

GOSPODA
sprejem kot sostanovalec na dobro hrano in stanovanje Tattenbachova ulica 20, pritl. levo. 4456

DVA GOSPODA
ali dijaka sprejem na hrano in stanovanje. Cena 450 Din Vojaški trg 5. I. 4454

Poceni blago
za revne ljudi dobite samo
v Trpinovem bazarju

Pouk

DIJAK.
3. letnika učiteljstva, išče in-strukcije. Ponudbe pod šifro »Uspeh« na upravo »Večer-nika«. 4450

Pisarniški papir

in pisarniške potrebščine
kupite najbolje v

TISKOVNI ZADRUGI
MARIBOR
Aleksar Jrova c. 13